

Вивчення іноземної пісні як один із стимулюючих факторів при навчанні англійської мови

Пісня як один з елементів національно-культурного компонента змісту навчання англійської мови

В даний час є природним те, що оволодіння іноземною мовою як засобом спілкування неможливе без знання особливостей культури країни досліджуваної мови. Лінгвокраєзнавчий і комунікативний підходи до навчання іноземної мови взаємозумовлені і нерозривно пов'язані. Процес формування комунікативної і лінгвокраєзнавчої компетенцій включає в себе навчання не тільки знанням, але також і вмінню правильно «проживати ситуацію» в іноземному оточенні. Мета формування даних компетенцій - здійснення обміну між своєю культурою та культурою суспільства мови якої вивчається, падіння бар'єрів, виникнення взаєморозуміння і єднання.

Відомо, що пісня, особливо автентична, є важливим елементом будь-якої мови і тому заслуговує найпильнішої уваги. Крім того, пісня - це прекрасний засіб підвищення інтересу як до країни досліджуваної мови, так і до самої мови, а також ефективний спосіб повторення мовного матеріалу, особливо на початковому етапі навчання.

Характер пісенних текстів як автентичних матеріалів досить різноманітний. Вони можуть відрізнятися за лінгвістичної складності, стильової та історичної співвіднесеності. Тому залежно від рівня навченості учнів, а також від конкретних проміжних і конкретних цілей уроку пісні використовуються по-різному.

Так, на початковому етапі навчання іноземної мови пісня є особливо ефективним засобом, найбільш адекватним автентичним матеріалом. Звучання музики, мелодії пісні і самого тексту пісні, її виконання

передбачають прочитання тексту учнями. Текст же пісні може бути використаний для вивчення мови як системи, а також для ознайомлення з особливостями менталітету, культури країни досліджуваної мови. Момент пред'явлення пісенного тексту визначається умовами, поставленими викладачем, і рівнем навченості учнів. Цілями в такому випадку можуть бути представлені:

1. Формування фонетичних навичок;
2. Поповнення лексичного запасу учнів;
3. Відпрацювання граматичних конструкцій та інші.

Крім того пісня допомагає учням прилучитися до іншомовної культури. Мелодія пісні має відповідати інтересам і захопленням учнів, а її зміст нести смислове навантаження.

Також пісня допомагає згуртуванню групи: пісню можна співати хором. А в попередній роботі над текстом, де зазвичай поєднуються різні форми Роботи (діалог, полілог, індивідуальна та групова робота) мимоволі відбувається спілкування учнів. На основі витягнутих з тексту пісні фраз і окремих лексичних одиниць навчання може проявляти самостійність і творчість. Вихід на творчий рівень сприяє усвідомленню особливостей традицій, культури країни мови, що вивчається, в роботі відбувається формування комунікативної компетентності. І головне, що хотілося б відзначити - вибір пісні завжди стоїть за викладачем. Вибираючи пісню, бажано брати до уваги такі критерії як:

- Пісня часто транслюється по радіо;
- Вона відповідає смакам учнів, моді (хоча б приблизно);
- Тема пісні відповідає темі заняття або його граматичному змісту.

Пісня на уроці англійської мови

Пісні та музика в процесі формування фонетичних навичок

Формування фонематичних навичок передбачає перебудову звичної артикуляції на основі встановлення подібності і відмінностей в проголошенні звуків у рідній та іноземній мовах, формування фонематичного слуху, а також оволодіння технікою проголошення іншомовних звуків. Все це на початковому етапі можливо тільки шляхом наслідування і повторення, краще хором, слідом за вчителем, аудіо-або відеозаписом. Аналізувати почуті звуки

й усвідомлено управляти своїми органами мови школярі можуть у дуже обмеженому обсязі. Психологічно, діти сприймають і запам'ятовують пісні і скандування під музику набагато краще, ніж будь-який інший текст. Крім того, їм більш зрозуміло і звично таке заняття як спів хором, ніж просто повторення хором окремих фраз. На уроках можна розучувати з дітьми пісні і римування з різних збірок англійських дитячих віршів і пісень, такі наприклад, як "Hickory, dickory, dock ..", "Rub-a-dub-dub ..", де повторюється один і той же голосний звук у поєднаннях з різними приголосними. Звук дітьми чудово відпрацьовується і запам'ятовується. Для відпрацювання техніки вимови дуже ефективно скандування скоромовок під ритмічну музику.

Крім формування вимовних навичок на етапі навчання вимові дуже важлива спочатку правильно поставлена інтонація. Оволодіння іншомовною інтонацією передбачає формування аудитивних навичок сприйняття інтонаційного малюнка та його адекватне відтворення. Школярі легше сприймають інтонаційний лад англійських пропозицій, слухаючи і відтворюючи інтонації віршів і пісень, таких як "Why do you cry Willy?", "Simple Simon", "Little Jack Horner" і багатьох інших. У них окличні, стверджувальні та різні види питальних інтонаційних конструкцій поєднуються в доступному і близькому дітям контексті. Ритмічна музика дитячих віршів і пісень допомагає найшвидшому засвоєнню цих автентичних творів, а разом з ними і правильної інтонації, що сприймається в подальшому як природна при відтворенні англійської мови. Доказом того, що в наші дні це починають усвідомлювати широкі вчительські кола є вихід у 2002-2003 році навчального комплексу для дошкільнят і молодших школярів казанського автора, вчителя В. Н. Мещерякової "I love English". Першою сходинкою комплексу є посібник "I can sing", в якому, ґрунтуючись на всіх перевагах використання пісенно-музичного матеріалу для навчання англійської мови на початковому етапі, В. М. Мещерякова вчить дітей спочатку співати англійською мовою, а вже потім говорити.

Пісенний матеріал для розширення лексичного запасу учнів.

Формування лексичних навичок передбачає оволодіння учнем правилами співвіднесення конкретної лексичної одиниці з іншими лексичними одиницями в лексичній групі, оволодіння навичками вибору і вживання лексики, а також смисловим сприйняттям лексичної одиниці в тексті. На початковому етапі навчання діти добре сприймають, запам'ятовують і відтворюють готові лексичні конструкції, особливо якщо вони римуються або вводяться під музику, ритм. Багато навчальних курсів для початкової школи вводять пісенний матеріал як природну частину при вивченні тих чи інших лексичних тем. Особливо хочеться звернути увагу на "The family

song", в якій перерахування членів сім'ї йде разом з прикметниками, що описують людей - слова, які завжди важко засвоюються дітьми на початковому етапі навчання. Дуже вдало даються римування під музику на теми "Частини тіла", "Їжа" та інші. Прийменники місця і руху учні швидко запам'ятовують, якщо використовувати пісеньку-гру "We're going on a bear hunt". Якщо вчитель працює в початковій школі, то пісні і римування стають природною частиною уроку, допомагають вводити або закріплювати лексичний матеріал в живій, емоційній формі. Перевага використання курсів, в яких пісенний матеріал внесений авторами як логічна й необхідна частина роботи, очевидний - вчителю не потрібно самому шукати пісні та вірші, вивіряти чи вся лексика підходить, поєднується з іншими вправами уроку.

У тому випадку, якщо такої можливості немає, існують численні збірники, аудіо-та відеокасети, а останнім часом і комп'ютерні програми з музикою та піснями. Щоправда, використання всього цього вимагає від учителя великих тимчасових витрат, але отримані результати варті того

Розучування пісень як один із способів розвитку усного мовлення школярів

Пісенний і музичний матеріал може успішно використовуватися не лише при навчанні аспектам мови, але і при формуванні мовної діяльності, особливо усного мовлення. На початковому етапі навчання англійська монологічна і діалогічна мова школярів дуже проста, тому що її розвиток значною мірою залежить від розвитку їхньої мовленнєвої діяльності рідною мовою. Мовні кліше вводяться і заучуються дітьми цілком, без граматичного або структурного аналізу фрази або словосполучення. Принциповим моментом тут є використання автентичного мовного зразка, і тут пісні і вірші мають багато переваг перед прозовим матеріалом. Вони легко вводяться, легко запам'ятовуються, співати можна хором, що знімає психологічний прес з невпевнених у собі учнів. У дійсному пісенному матеріалі часто зустрічаються цілі фрази і окремі лексичні одиниці, характерні саме для розмовної мови. Наприклад, добре відома англійська дитяча пісенька "Two fat gentlemen ..", у приспіві якої неодноразово повторюється привітальна фраза "How do you do?", яка вводиться в контексті пісенного сюжету зустрічі різних людей, швидко запам'ятовується і сама фраза, і ситуація, коли треба її використати. Пісня "Who's afraid of big black spiders?" вчить питально-відповідному діалогічному спілкуванню, вмінню давати короткі відповіді, широко використовувані в побутовій розмовній мові. Широко відома пісня "Good morning!" По суті є цілим готовим діалогом, за допомогою якого діти вчаться вітатися, питати, як йдуть справи і прощатися. Дуже ефективним способом запам'ятати, як запитати про час і правильно відповісти на це питання є розучування пісень "What do you do at this time?" і "What does the clock say?". Крім того, сам процес заучування пісень напам'ять і відтворення їх на уроках спочатку хором, а пізніше і індивідуально або парами служить

розвитку навичку мовлення іноземною мовою. Діти охоче і легко вчать вірші і пісні, як рідною, так і на іноземній мові. Римована мова є для них звичною і більш природною, ніж проста, саме тому, що їм легше запам'ятати інформацію в римованому вигляді. Ця психологічна особливість пам'яті учнів активно використовується під час навчання їх англійської мови. Існують і давно застосовуються вчителями різні посібники, які містять вірші і рими, як англійською мовою, так і в змішаному російсько-англійському варіанті для розучування англійських букв, слів, граматичних понять, навіть форми неправильних дієслів заримовані в смішні вірші, і успішно в такому вигляді навчаються школярами. Так, наприклад:

а) При вивченні дієслова "to have" можна принести і роздати учням по дві іграшки, згрупувавши їх таким чином, щоб одна тварина було двоскладові, а друге складалося з одного складу, наприклад: a parrot and a fox, a squirrel and a pig, a monkey and a duck, a rabbit and a wolf, etc. Показуючи по черзі свої іграшки, діти підставляють відповідні слова і з задоволенням наспівують мотив пісні "У траві сидів коник":

P1: I have, I have a tiger, I have, I have a tiger, I have, I have a tiger, a tiger and a cat.

P2 : Have you a tiger? Have you a tiger?

P1: Yes, I have a tiger.

P2: Have you a tiger? Have you a tiger?

P1: No, we have not.

б) Тренування обороту "to be going to" можна побудувати на виконанні пісні "Коровай", де використовуються вже знайомі учням дієслова:

I am going to be,
I am going to see,
I am going to visit,
I am going to meet.

Refrain:

Karavay, karavay Whom you like вибирай.
Choose, choose, choose, choose,
Whom you like, please, choose.

I am going to show,
I am going to take,
I am going to promise,
I am going to make.

Refrain:

I am going to read,
I am going to write,
I am going to speak,
I am going to recite.

Refrain:

в) Учні швидко і легко запам'ятають порядок слів у спеціальних питаннях у цьому скоєному часу, якщо розучити з ними пісню на мотив

"Ти ж Мені Підманула":

Where, where have you been?

What, what, what, what have you seen?

What, what, what, what have you done?

Have you had a lot of fun?

Роль пісень та музичних фрагментів у розвитку пам'яті школярів

Раніше я вже торкнулася деяких особливостей розвитку пам'яті молодших школярів, зокрема того, що діти легше запам'ятовують інформацію в римованому вигляді.

Крім цього, важливою особливістю розвитку пам'яті у дітей шкільного віку є більш різке, ніж у дорослих розмежування каналів сприйняття і запам'ятовування інформації. У класі завжди є діти-візуали, аудіали, кінестетики та діти з відсутністю чітко вираженої схильності до якогось певного типу сприйняття або зі змішаним типом. Крім того, практично у всіх школярів у цьому віці ще дуже добре розвинена, на відміну від дорослих людей, тактильна пам'ять. Таким чином вчитель просто зобов'язаний при поданні нового матеріалу використовувати всі можливі способи, в тому числі і через музику і пісню. Використання пісенно-музичного матеріалу дозволяє при економії часу уроку вводити нові лексичні чи граматичні одиниці, спираючись відразу на декілька каналів сприйняття одночасно. Музика та пісні у супроводі музики відмінно сприймаються аудіалами, якщо пісня супроводжується рухами (а дитячі пісні практично завжди мають танці теж), то вона легко запам'ятовується кінестетиками. Якщо в підручнику чи в класі є картинки до сюжету пісні, то не буде ніяких проблем із запам'ятовуванням цього матеріалу і у візуалів. Така комплексна подача нової інформації, крім проблеми зняття труднощів сприйняття, одночасно розвиває у дітей ті канали сприйняття, які у них недостатньо розвинені. Спираючись на зорові образи, діти з добре розвиненим візуальним каналом сприйняття розвивають слух, тому що вони весь час чують музику і звуки іноземної мови, що супроводжують ці зорові образи. Роблячи розминку, танцюючи або граючи в певну гру під музику і в супроводі англійських фраз, кінестетики звикають запам'ятовувати необхідні для гри або пісні слова і пропозиції. Посібників, що містять пісні і римування під музику на різні граматичні та лексичні теми існує зараз досить багато. Повторення і відпрацювання слів і фраз іноземної мови можуть швидко набриднути дітям, у той час як співати і читати одні й ті ж вірші та пісні вони готові нескінченно. Використовуючи пісні і музику, ми можемо розширювати обсяг дитячої пам'яті без будь-якого насильства,

самим природним для цього віку способом. Що стосується розвитку і тренування довгострокової пам'яті, то психологи давно довели, що людина добре пам'ятає тільки те, що він пережив емоційно. Діти люблять співати, танцювати. Тому будь-яка програна і заспівана ними лексична одиниця пережита ними, вона пройшла через них, пов'язана з особистими емоціями дитини, стала особисто-значущою - вона запам'ятується назавжди.

На уроках у молодших класах завжди корисно розучити з дітьми декілька пісень, в яких крім потрібних їм слів і фраз, є граматичні конструкції, складно сприймаються школярами середньої школи. Це пасивний стан, умовні речення, деякі часи. Пізніше, у старших класах, коли починається вивчення цих конструкцій, можна легко згадати дитячі пісеньки, і це дуже допомагає в процесі навчання. По-перше, коли новий матеріал виявляється не новим, а відомим, як виявляється, ще з початкової школи, знімається психологічний бар'єр, невпевненість в тому, чи зможе учень розібратися в цих непростих граматичних правилах. По-друге, ще до знайомства з тією чи іншою граматичною конструкцією в учня вже закладено навик її використання. По-третє, під час пояснення складного матеріалу з'являється логічно обгрунтована можливість розрядки, паузи, розминки під час прослуховування знайомої пісні. В якості прикладів можна навести пісні "Snowman" ("I wish I were a snowman ..."), "What are little boys made of?", "The beaches of Mexico" ("Have you ever seen the beaches of Mexico ?").

Створення за допомогою музичного матеріалу психологічно комфортної обстановки на уроках англійської мови.

Вплив музики на психічні процеси людського організму добре відомо, вивчено психологами, медиками, педагогами і широко використовується в процесі навчання не тільки іноземним мовам. Для створення психологічно комфортної, творчої атмосфери на уроці музичний і пісенний матеріал залучається для вирішення 3-х основних завдань:

- музичні паузи-розминки;
- фонові музика при проведенні письмових робіт;
- музичні "хвилинки" для релаксації при перемиканні з одного виду роботи на інший.

Музичні паузи-розминки, зарядки під музику або з піснею - це необхідний елемент уроку, що відповідає сучасним здорово-зберігаючим освітнім технологіям. Великий вибір різноманітних англійських дитячих пісень, які можна супроводжувати рухами, дозволяє використовувати ті чи інші, пов'язані з уроком тематично. Наприклад, вивчаючи з дітьми частини тіла

людини, можна завжди робити зарядку "Head and shoulders, knees and toes ..." або "Put your finger on your nose, on your nose ..." При проведенні великих письмових робіт, особливо, якщо урок стоїть у розкладі в кінці дня, або після інших уроків, на яких діти багато пишуть - української мови, математики - можна використовувати фонову музику, що сприяє зняттю психологічної напруги .. Це музика має бути спокійною, мелодійною, без різкої зміни темпу. Наприклад: записи з циклу "Звуки природи", підібрані фахівцями центру розвитку образної пам'яті "Школа Ейдетики". Або музику з серії, що видається британською організацією з охорони культурної спадщини "Heritage" - "In an English country garden" і "A musical journey through a millennium of English music". Більш енергійної або з мінливим ритмом повинна бути музика, яка використовується для перемикання учнів з одного виду роботи на інший. Це особливо стосується самих молодших учнів, яких іноді буває важко заспокоїти після якої-небудь рухомої гри на уроці або конкурсу (особливо сторону, яка програла). Найкраще включити добре знайому пісню, таку, де, злегка змінюючись, куплети повторюються, наприклад "Five little bears", "Two fat gentlemen" або "Five fat sausages". Іноді, навпаки, абсолютно нову пісню і розучувати протягом 2-3 хвилин, після чого спокійно переходити на запланований вид роботи.

ВИСНОВОК

Сучасному педагогу важко не загубитися у прийомах і засобах навчання і найбільш важливим завданням для нього є виділення найефективніших, творчо-направлених. І одним з таких прийомів є використання на уроках іноземної мови віршів, рифмовок і пісень: багатофункціональних по своїй суті, і (головне) за допомогою яких можна створити психологічно комфортну атмосферу в класі, що, на мою думку, досягається не завжди, але просто необхідно всім учасникам уроку. Також цікаво те, що прийоми роботи з віршованими творами на уроках дуже легко поєднуються з іншими прийомами і роблять урок цікавим, легким і незабутнім. Іншими словами: іноді можна внести живий струмінь в хід уроку, створити ефект новизни і "евристичності".

Так наприклад, можна поєднати деякі методи роботи з піснями, якщо покласти деякі вірші на добре відомі учням і улюблені ними з дитинства мелодії пісень (наприклад, прості, яскраві, легко запам'ятовуються і відтворюються мелодії з мультиплікаційних фільмів). На пісенній основі непомітно і в невимушеній обстановці граматичний матеріал, безумовно, запам'ятовується легше і швидше, засвоюється міцніше і відкладається в довготривалій пам'яті учнів. Завдяки музиці створюється сприятливий психологічний клімат на уроці, підвищується емоційний тонус. Однак слід пам'ятати про те, що музика - не самоціль і не розвага на уроці іноземної мови. Вона повинна природним чином вплітатися в сюжет уроку і

сприятливо впливати на мотиваційну сферу учнів. Завдання вчителя при навчанні іноземної мови - захопити, а не розважити; розвинути, а не утовкмачити.

І хотілося б сказати про те, що, звичайно, головне в роботі кожного вчителя - це прагнення до того, щоб процес навчання перетворився з монотонного механічного відтворення досліджуваного матеріалу в творчий пошук. Значною мірою цьому сприяє робота над римування, віршами та піснями.